

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

Et rettslig beslutningssystem er et system hvor en eller flere rettsregler er omdannet til maskinkode, og gjør at det automatisk kan bli truffet rettslige avgjørelser, gjerne i form av enkeltvedtak.

Et enkeltvedtak betegnes i Forvaltningsloven som rettslige beslutninger og avgjørelser som blir truffet under utøving av offentlig myndighetsutøvelse, og som er bestemmende over rettigheter og plikter til bestemte ~~og~~ individer og andre juridiske/rechtslige enkeltpersoner.
(Løst sitert gjennomført fra FVL § 2)

Et rettslig beslutningssystem har i likhet med et rettslig beslutningsstøttesystem, den hensikt å modernisere, effektivisere og avlaste offentlig forvaltning. Det som skiller de to er at mens støttesystemet gjerne overlater selve vedtaket til en sakshandler,

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

i. forts)

Så ~~treffer~~ gjerne utelater ^{gjerning} et
beslutningssystem den manuelle
saksbehandlingens.

Dette kan medføre både
positive og negative effekter
i forhold til blant annet
rettsikkerhetskravene og interessen
om brukervennlig behandling.
Jeg går ikke veldig grundig inn
på disse, men vil gjøre rede for
noen av de som jeg ser som
mest relevant.

Først og fremst vil vi se en
massiv økning i "effektiv ^{kask} saksbehandling".
Datamaskiner kan treffe tusener av
beslutninger og beregninger i
sekundet. I tillegg vil rettsikkerhets-
kravet om upartisk og uhildet
saksbehandling styrkes, da
menneskelige faktorer som kan påvirke
en saksbehandler utelates.

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

1 (forts)

"Like saker skal behandles likt!"

~~Et~~ Et slikt system kan derimot ikke drøgte skjønnsbaserte spørsmål, noe som kan komme i konflikt med ~~kravet om~~ kravene i individuell saksbehandling.

~~Et siste~~

Et annet poeng jeg vil ta med er at et rettslig beslutnings-system krever grundig dokumentasjon for å være i tråd med personverninteressen i innsyn og kunnskap (se oppg 3).

Enkelte ville muligens fordrekket å gi en sak behandlet manuelt framfor av "maskiner", men et siste poeng jeg vil ta med, er at om et slikt system først er programert riktig i forhold til rettsregelen, vil i stor grad alle rettslige avgjørelser bli korrekte. En manuell

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

1. fortg) er

saksbehandler vil i motsetning
kunne ha en dårlig dag o.l.

For å utvikle et rettslig
beslutningssystem, kreves det
flere personer med ulik kompetanse.
Du trenger noen med ekspertise
på den gjeldende loven (evt. sær-
lovgivning), programmeringsutvikling
med mer.

For å utvikle et slikt system:
Først er man nødt til å finne
rettsregelen, utifra den gjeldende
lovkilden. Så er man nødt til
å lage en "kravspesifikasjon" med
krav til systemet, for så å
omdanne dette til programkode.
Når dette er testet og gjennomgått
har vi det ferdige systemet.
Merk at hele prosessen må
grunleggende dokumenteres, både for
senere vedlikehold, samt for å
stå i harmoni med ^{PERSONVERN} interessen
om bla. innsyn og kunnskap.

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

1. FORTS)

↳ **Loutekst/LOVKILDE**

↓

↳ **Rettsregel**

↳ **Rettslig Beslutningsys**

↓

↓

↳ **Kravspesifikasjon**

↳ **Omdanne til kode / utvikle**

Eksempler på rettslige beslutnings-systemer er ^{BLK} Lånekassen, som har et stort fokus på automatisering og på å treffe rettslige beslutninger uten involvering av en tradisjonell saksbehandler.

Lånekassen involverer dog i noen grad søkeren/brukeren, men selve beregningene avgjørelsene blir truffet automatisk i Lånekassens datasystem.

Et annet eksempel er systemet for opptak ved skoler og utdanning i Norge. Det sitter ikke hundrevis av saksbehandlere og sorterer søkere etter karakternivå, behandlingen og vedtaket treffes av maskiner.

Likhetstrekkene mellom begge systemene er at begge håndterer store mengder data

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

1. Forts)

Som ville vært svært ~~til~~ tid- og
kostnadsbevisende, om i det heretatt
^{HÅNDEKRISANT}
~~mulig~~ overhodet å gjennomføre
manuelt.

Et siste eksempel (er jeg rimelig sikker
på) at er søkerad om forekott. Her
er det et system som henter inn/
evt kontrollerer informasjon som
alder, værdi og andre krav.

Noe av informasjonen kan komme
fra Statens Vegvesens egne
systemer, mens annen informasjon
automatisk blir hentet inn fra steder
som politiets registre. Det er ingen
på politikontorene som manuelt sitter
og kontrollerer om søkeren er ilagt straff
f.eks. Det ville ikke vært gjennomfø-
bart mtp. ressurser, tid og kostnader,
så dette er et godt eksempel på hvordan
beslutningssystemer (samt beslutningsstøtte-
og arbeidstøttesystemer) kan avlaste og
effektivisere forvaltningen.

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene / This row is reserved for sensors

1. FORTS)

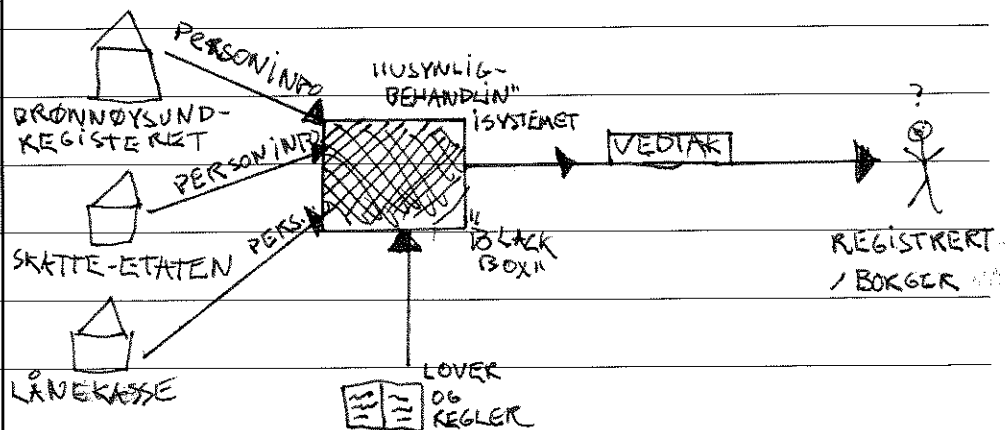
Jeg vil og nevne at automatiserte rettslige ~~forvald~~ beslutningssystemer kan skape problemer i henhold til "diffus forvaltning"

"Hvor kommer opplysningene ifra?"

"Hvem/hvor ~~for~~ treffes vedtaket?"

"Er opplysningene riktige i forhold til saken?" Disse spm. stiller store krav til dokumentasjon. Det finnes og eksempler hvor en utvikler har skaffet seg ny jobb, og ingen andre har innehatt kunnskap påkrevd for å vedlikeholde systemet. Dette er såklart uholdbart.

Her er en tenkt illustrasjon og forklaring av "Black-box" problemet som kan oppstå i diffus FORVALTNING:

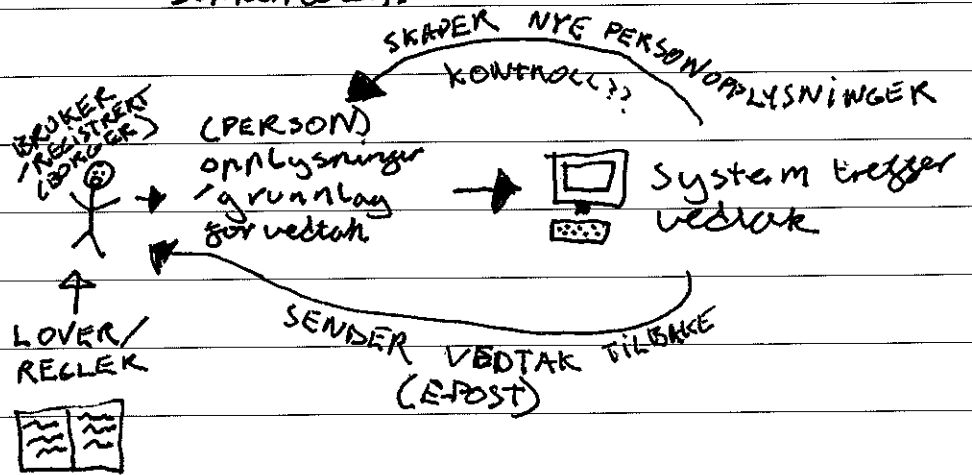

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

2.) Selvbetyent forvaltning er et begrep som definerer et system hvor den registrerte (borgeren) selv får hovedoppgaver i sakshandlingen. Dette i form av å innhente og oppgi riktige opplysninger o.m.m.

Slike opplysninger er jo selve grunnlaget for beslutninger/vedtaket som treffes, så det er klart at dette har flere effekter på retts-sikkerheten.

Noe av det mest essensielle ved personvern er prinsippet om retten til selv å kontrollere og behandle behandlingen av opplysninger om seg selv. Her er brukeren selv ansvarlig for opplysningene om seg selv.

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

2. FORTS) ~~en~~

og har dermed full kontroll på hvilke opplysninger som benyttes, samt opplysningenes korrekthet. Dette er klart i tråd med ^{og} rettssikkerhetskravet om å unngå umyndiggjøring.

JAJ BRUKER
SE JEMMLIGHET
KRAVSTYKKE
FORSTÅELSE
HET

Ulempen med dette er dog at lo-
Loven ikke alltid er like godt og
forståelig formulert, noe som
kan skape komplikasjoner. Et eksempel
er om jeg hadde skulle svart på
om jeg har/er samboer. Jeg bor
i et kollektiv, men har ikke noe
forhold til disse personene utover
det. Ja, jeg bor med andre,
men er det dette som etter-
spørres? Det ville en
saksbehandler kunne fastslått.

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

2.) FORTS

En ~~stet~~ slik modell vil også kunne stå i tråd med kravet om rask saksbehandling ved bruk av IKT. Man slipper å vente på manuell saksbehandling, og man kan kunne få tildrøkemelding ^{ELLER VÅRSEL / VARSSEL} på epost; som i de aller fleste tilfeller raskere enn tradisjonell post. Det kan og være sikrere, f.eks. ALT-INN systemet hvor brukeren enkelt kan logge inn med passord etter å ha blitt varslet på mail, framfor å sende sensitiv informasjon i posten, noe som kan være usikkert.

Nettbaserte skjemaer kan og være enkle å benytte seg av (f.eks med interaktiv hjelp-knapp) framfor å få tilsendt en mengde skjemaer i posten.

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

2. FORTS.)

Den største gaven/ulempen jeg personlig ser ved selvbetjent forvaltning er dog den som oppstår når vi ulerter den tradisjonelle, manuelle saksbehandlingen. Det finnes uregner som kan kontrollere opplysningene utover ~~for~~ brukeren, ~~men~~ og jeg vil stille spørsmål om den gjengse nordmann har kunnskap og interesse ved dette. Jeg kan se for meg at individer som f.eks. misliker byråkrati og ønsker å legge så lite krefter og tid inn i slike prosesser og dermed slarver. Det vil også garantert oppstå feil på grunn av begrepsforvirring og andre misforståelser, og når vi i tillegg tenker over at vedtak danner nye personopplysninger som igjen kan danne grunnlag for nye saker, så er det skummelt at det ikke finnes noen til å kontrollere disse (se figur.)

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

2.FORTS)

For å oppsumere, så mener jeg at ^{selvbetjent} ~~svart~~ saksbehandling kan være nødvendig på noen tilfeller hvor tradisjonell saksbehandling ville vært lite hensiktsmessig, eller ~~et~~ ~~oppråk~~ ikke gjennomførbart p.g.a. store ~~og~~ kvanta av informasjon og søknader.

Allikevel mener jeg et slikt modell bør begrenses til der det er nødvendig og unngås å benyttes i komplekse saker p.g.a. mangelen på kontroll.

Et eksempel på selvbetjent saksbehandling er selvavgivelsen, som også er et meget godt eksempel på opplysninger som danner grunnlag for sivil/videre saker. Merk at kontroll gjøres stikk-messig i etterkant.

Forøvrig Også et godt eksempel på tilliten Norsk forvaltning beror på.

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

2. FORTS)

Det var også nevnes at selvangivelsen er et ~~et~~ meget godt eksempel på hvordan bruk av IKT (Informasjons- og kommunikasjons-teknologi) kan effektivisere og forenkle forvaltningsoppgaver, etter at den ble digitalisert og en del av Alt-inn

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

3.) Personverninteressene i innsyn og kunnskap:

Forvaltningen i Norge er i stor grad tillitsbasert, ~~og for at denne tilliten~~ både når det gjelder ~~den~~ myndighetenes side av bordet, men også borgeren. Tilliten må gå begge veier, og for at den skal det, så kreves det blant annet innsyn i hvilke ~~og~~ hvordan og til hva personopplysningene våre blir benyttet.

Derfor må vi ha innsyn i lover, regler og systemer, samt kunne vinne kunnskap om hvordan de fungerer.

Vi har fire krav for å hjelpe oss med dette:

- krav om helts informasjon
- krav om generelt innsyn
- krav om individuelt innsyn
- krav om begrunnelse

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

3. FORTS)

- Krav om rettsinformasjon:

Dette kravet omhandler retten til å kunne vinne kunnskap om hvilke lover og regler som ligger til grunn / benyttes i f.eks. et rettslig beslutningssystem, eller i annen sakshandling.

Dette kan også hjelpe oss med å kontrollere ~~legitimitet~~ at riktig rettsanvendelse finner sted, og det kan gjøre saksbehandlingen mer forutberegnelig.

Merk at rettsinformasjonen må være lett tilgjengelig og enkel å tolke ~~for~~ for personene personene uten juridisk kunnskap (jmf. kravet om forståelighet, under interessen om brukervennlig behandling)

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

3. Forts.)

- Krav om generelt innsyn:

Før du avgjør om du har tillit til saks- og evt. data-behandlingen, kan du be om generelt innsyn. Du skal så gi svar på hvordan og hvilke personopplysninger som blir behandlet om du eventuelt velger å gi disse.

- Krav om individuelt innsyn:

Hvordan har/er dine personopplysninger behandlet. Hvilke er heftet inn, er de korrekte?

Dette kan du gi svar på ved å be om individuelt innsyn.

Dette kan benyttes som utgangspunkt for å supplere, korrigere eller ~~ta~~ trekke tilbake opplysningene.

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

3. FORTS)

- Krev om begrunnelse:

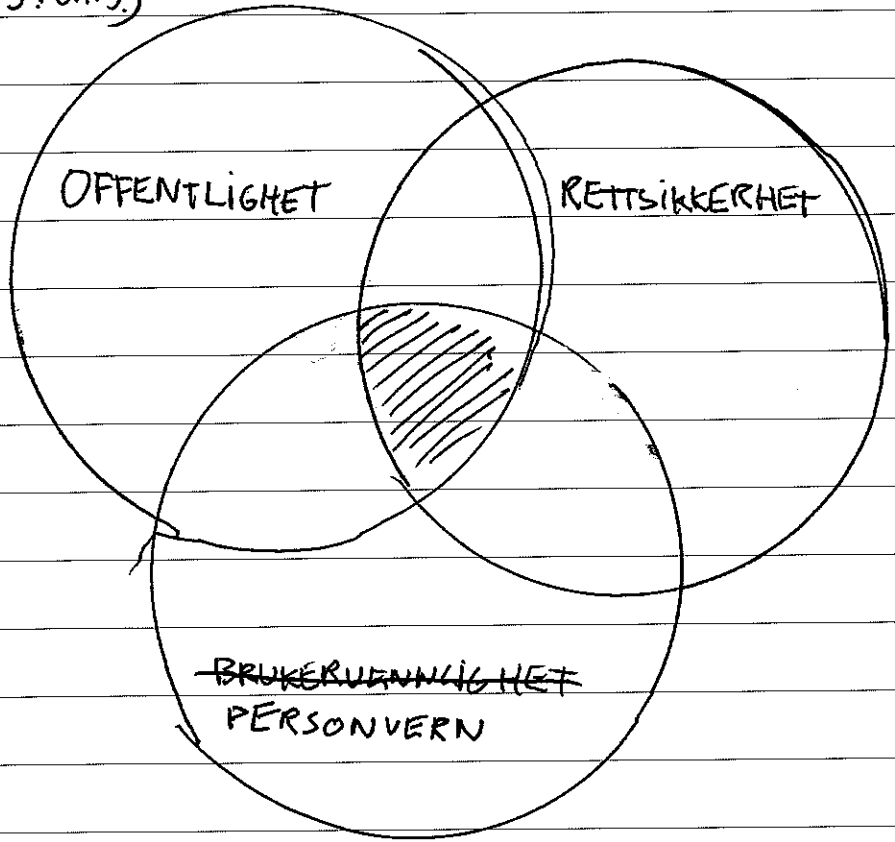
Avgjørelser og beslutninger i enkeltvedtak danner gjerne ~~nye~~ grunnlag for nye personopplysninger. Ved å be om begrunnelse, skal du få svar på hvorfor og hvordan disse ~~er~~ oppsto. Dette er blant annet fastslått i Forvaltningsloven.

Merk at ~~personvernprinsippet~~ bare personverninteressens kun er en av de underliggende interesse blant de tre hovedprinsippene. Det er viktig å overveie prinsippene f.eks. offentlighetsprinsippet opp mot hverandre. Det kan oppstå situasjoner hvor motstående hensyn kan kolliderer, og det er viktig å kunne se disse i lys av hverandre. ^{FOR Å SIKRE} Se f.eks. forsvarlig og effektiv sakbehandling

Denne kolonnen er forbeholdt sensorene /
This row is reserved for sensors

3. FORTS.)

Det skraverte området er hvor forvaltningen
må finne sted, ved å overveie de forskjellige
interessene og garantiene, og ved å se de i
lys av hverandre